

2.5 Životní prostředí, infrastruktura, poloha, dostupnost

2.5.1 Životní prostředí

Pro oblast analýzy životního prostředí není k dispozici příliš dat v regionálním členění, zejména pro nově vzniklé SO ORP. Podstatná část dat, pokud je členěna z regionálního pohledu, zůstává na úrovni okresů.

Jedním z důležitých atributů ochrany přírody je péče o **půdu**. Půda je důsledkem vývoje v živé i neživé přírodě. Vytváří se za odlišných geologických, hydrologických i klimatických podmínek a tím určuje i floru a faunu v dané lokalitě.

Celková výměra Plzeňského kraje k 31.12.2005 činila 7 561 km², z toho je tvořeno téměř 51% zemědělskou půdou, 39% lesními pozemky a necelá 2% zaujímají vodní plochy.

V rámci regionu největší zastoupení zemědělské půdy na celkové výměře mají SO ORP Horažďovice, Horšovský Týn a Přeštice (cca 60%), naopak nejnižší Sušice (34,7%) a SO ORP Kralovice, Plzeň, Rokycany a Tachov (kolem 50%), které však mají nejvyšší podíl lesní půdy na celkové výměře. Tyto lesní pozemky se nacházejí především v horských oblastech Šumavy a Českého lesa, v podhorských oblastech a dále v oblasti Brd a Křivoklátska. Relativně nejvyšší podíl vodních ploch z regionálního pohledu mají SO ORP Horažďovice a Plzeň (oblasti s četným výskytem rybníků). SO ORP Plzeň má největší podíl zastavěných (4,8%) a ostatních ploch (18,6%). Ostatní správní obvody dosahují maximální hodnoty 8,2%.

V **přepočtu na jednoho obyvatele** připadlo k 31.12.2005 v Plzeňském kraji 0,70 ha zemědělské půdy a 0,39 ha lesních pozemků. Nejvyšší hodnoty na jednoho obyvatele dosáhl v podílu zemědělské půdy SO ORP Nepomuk (1,62 ha/1 obyvatele), u lesní půdy SO ORP Sušice (0,55 ha/1 obyvatele) a u podílu vodních ploch na 1 obyvatele SO ORP Horažďovice a Plzeň.

Tab. 2.5.1.1 Pozemky podle druhu k 31. 12. 2005

	Výměra půdy celkem (ha)	v tom (%)					Ekologická stabilita krajiny ¹⁾
		zemědělská půda	lesní pozemky	vodní plochy	zastavěné plochy	ostatní plochy	
Plzeňský kraj	756 116	50,6	39,5	1,5	1,3	7,1	1,31
v tom správní obvody:							
Blovice	22 255	58,7	32,6	1,3	1,4	6,0	1,15
Domažlice	76 318	50,5	41,4	1,1	1,1	5,9	1,69
Horažďovice	25 872	65,5	21,6	3,3	1,3	8,2	0,77
Horšovský Týn	28 865	65,6	26,2	1,3	1,3	5,6	0,67
Klatovy	90 637	51,0	39,2	1,3	1,2	7,2	1,63
Kralovice	65 928	47,9	44,3	1,0	1,0	5,7	1,18
Nepomuk	30 872	58,9	31,7	1,8	1,3	6,3	1,21
Nýřany	62 750	54,8	35,2	1,6	1,4	7,1	0,87
Plzeň	26 147	49,1	25,2	2,3	4,8	18,6	0,70
Přeštice	27 121	60,3	30,7	1,3	1,7	6,0	0,83
Rokycany	57 513	46,9	43,1	1,4	1,6	7,1	1,30
Stod	25 915	58,6	30,2	1,5	1,6	8,1	0,69
Stříbro	43 075	52,5	38,8	1,4	0,9	6,4	1,05
Sušice	78 056	34,7	54,8	1,5	0,8	8,2	3,27
Tachov	94 792	46,2	45,3	1,9	0,7	5,9	1,77

¹⁾ poměr ekologicky pozitivně a negativně využívaných ploch (ukazatel I4 v kap.4.1)

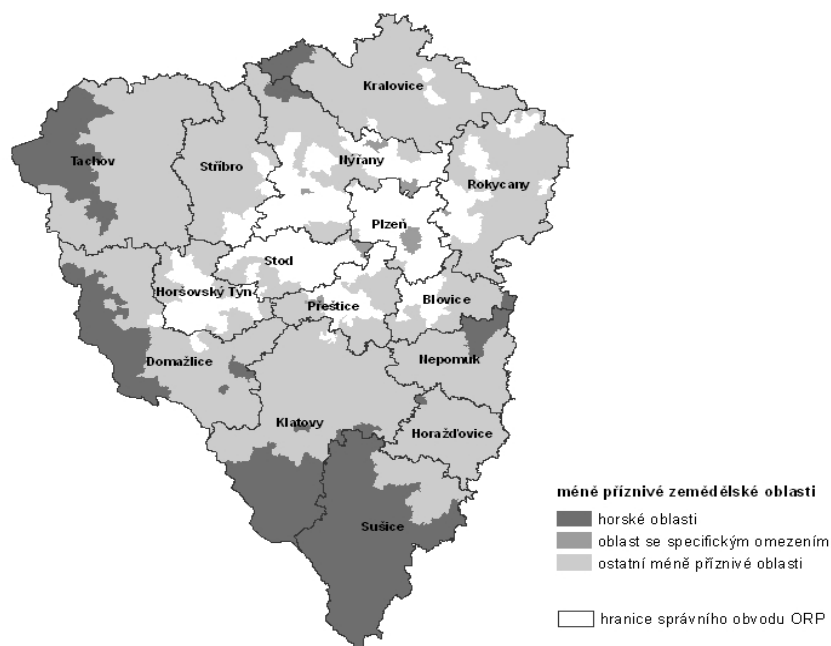
Jedním z ukazatelů pro multikriteriální srovnání postavení SO ORP v rámci kraje v environmentální oblasti, charakterizující krajinný typ z pohledu využití pozemků je tzv. **ekologická stabilita krajiny**. Ukazatel vyjadřuje poměr ekologicky pozitivně využívaných ploch k ekologicky negativně využívaným. V Plzeňském regionu nejvyšší hodnoty (optima) dosáhl SO ORP Sušice (s vysokým podílem lesních pozemků), další relativně větší podíly byly zaznamenány u SO ORP Tachov, Domažlice a Klatovy (též s vyšším zastoupením lesních ploch). Ekologicky nestabilní se jeví SO ORP Horšovský Týn, Stod (vysoký podíl orné půdy) a Plzeň (nejvyšší podíl zastavěných a ostatních ploch).

Nařízením vlády 241 z 21. dubna 2004 o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními byla vymezena území **méně příznivých oblastí** a oblastí **s ekologickými omezeními**. Toto nařízení stanovuje i podmínky poskytování dotací na vyrovnání ekonomické újmy vznikající při zemědělském hospodaření v méně příznivých oblastech (LFA). Méně příznivé oblasti jsou dále členěny podle kritérií daných výše citovaným vládním nařízením na horské oblasti (typ **H**), ostatní méně příznivé oblasti (typ **O**) a oblasti se specifickým omezením (typ **S**).

Do oblasti **typu H** jsou zařazeny obce s nadmořskou výškou vyšší nebo rovnu 600m n.m. nebo mají sklonitost území vyšší než 7° na nejméně 50% zemědělské půdy v nadmořské výšce 500 až 599m n.m.. Jedná se zejména o SO ORP Domažlice, Klatovy, Sušice a Tachov. Oblast **typu O** zahrnuje území obcí, jejichž výnosnost zemědělské půdy je nižší než 34 bodů a je podmíněna současně hustotou obyvatelstva menší nebo rovnou 75 obyvatel/1 km² a 8% a vyšším podílem pracovníků v odvětví zemědělství a lesnictví na ekonomicky aktivním obyvatelstvu na vymezeném území. V Plzeňském kraji je převážná část území typu O. Do oblasti **typu S** jsou zahrnuta území s průměrnou výnosností do 34 bodů nebo se sklonitostí terénu vyšší než 7° na nejméně 50% výměry zemědělské půdy a s průměrnou výnosností 34 až 38 bodů. Patří sem katastrální území ze SO ORP Nýřany, Plzeň, Přeštice, Rokycany a Stod.

Vedle méně příznivých oblastí existují i oblasti s ekologickým omezením (typ **E**), které jsou tvořeny ptačími oblastmi na území 1.zóny národního parku a CHKO nebo přírodní stanoviště volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

Méně příznivé zemědělské oblasti (LFA) v Plzeňském kraji

Kvalita **ovzduší** je hodnocena podle celkového množství **emisí** (vypouštění resp. únik znečišťujících látek do prostředí). Vybrané základní znečišťující látky jsou tuhé látky, oxid dusíku, siřičitý a uhelnatý. Zdroje těchto znečišťujících látek (REZZO) jsou děleny na **stacionární** (REZZO 1-3; velké, malé, střední) a **mobilní** (REZZO 4).

Úroveň znečišťování ovzduší v Plzeňském kraji je ovlivňována zejména emisemi z malých a mobilních zdrojů znečištění (zvýšený výskyt smogu vlivem rostoucího objemu automobilové dopravy). Oproti minulým létům došlo k poklesu emisí hlavních znečišťujících látek u velkých a středních zdrojů znečišťování zejména v důsledku probíhajících restrukturalizačních výrobních procesů, omezování případné likvidace některých provozů a v neposlední řadě i přechod na jiný způsob vytápění (plynofikace). Intenzivní rozvoj automobilové dopravy, zejména v souvislosti s dostavbou dálnice D5 výrazně ovlivňuje kvalitu ovzduší (především emise z REZZO 4). Mezi nejvýraznější zdroje emisí v regionu patří průmyslové podniky a teplárenské provozy zejména v okresech Plzeň-město a přilehlé okolí, Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih a Rokycany.

Tab. 2.5.1.2 Měrné emise oxidu siřičitého a uhelnatého REZZO 1-3 podle okresů

t/km²/rok

	oxid siřičitý						oxid uhelnatý					
	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000 (%)	2000	2001	2002	2003	2004	Index 2004/2000 (%)
Plzeňský kraj	1,6	1,7	1,6	1,5	1,6	100,0	2,4	2,1	1,4	1,5	1,5	62,5
v tom okresy:												
Domažlice	0,8	0,8	0,5	0,7	0,5	62,5	2,4	2,0	1,5	1,6	1,6	66,7
Klatovy	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	85,7	1,9	1,6	1,2	1,2	1,2	63,2
Plzeň-město	54,0	7,6	60,9	52,1	56,4	104,4	18,4	2,0	6,1	7,0	6,2	33,7
Plzeň-jih	0,7	5,1	0,6	0,6	0,6	85,7	2,5	18,7	1,7	1,8	1,8	72,0
Plzeň-sever	0,8	0,8	0,6	0,5	0,5	62,5	2,2	2,0	1,4	1,5	1,5	68,2
Rokycany	1,3	1,0	1,1	1,1	1,0	76,9	2,8	3,0	1,8	1,9	2,3	82,1
Tachov	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	75,0	1,5	1,3	0,9	0,8	0,8	53,3

V Plzeňském kraji je největší množství emisí oxidu siřičitého a uhelnatého (t/km²). Emise oxidu uhelnatého však mají od roku 2000 výrazně klesající trend (o 37,5%). Z regionálního srovnání vyplývá, že pokud jde o emise oxidu uhelnatého „nejčistším“ okresem je Tachov (0,8 t/km²), naopak nejvíce zatíženým emisemi oxidu uhelnatého je okres Plzeň-město (oproti roku 2000 došlo k nárůstu o 4,4%). Ovzduší v Plzeňském kraji lze hodnotit jako relativně čisté s výjimkou okresních měst a města Plzně, jehož část je silně znečištěna. Nejvíce zatížená emisemi znečišťujících látek jsou území a vysokou koncentrací průmyslových aktivit, vysokou hustotou osídlení a značně soustředěnou dopravou. Mezi nejméně zatížené oblasti patří pohoří Šumavy, Českého lesa a západní část Brd.

Imisní situace v Plzeňském kraji je relativně příznivá. Nejhorší situace je v krajském městě Plzni a jeho městských částech. K překročení imisních limitů v kraji došlo u suspendovaných částic velikostní frakce PM₁₀ (více jak polovina území SO ORP Plzeň, a menší část SO ORP Horšovský Týn-Staňkov), přízemního ozonu (SO ORP Tachov-Přimda) a benzo(a)pyrenu (SO ORP Plzeň-Slovan). Ostatní znečišťující látky se imisními limitům nepřibližují.

Plzeňský kraj je územím s omezeným množstvím podzemních vod s výjimkou menších oblastí v Plzeňské kotlině. Zdrojem **vody** jsou vody povrchové. Proto také je kladen tak velký důraz na význam ochrany jakosti vody v tocích a snižování odtoku povrchové vody z území kraje. Jedním z hlavních faktorů ovlivňujících množství vody na území regionu je srážková činnost a následně schopnost krajiny tuto srážkovou vodu zadržet (tzv. retence). Retenční činnost na území kraje však není dostačující. Je zde i několik významných vodárenských nádrží a to Nýrsko (okres Klatovy), Lučina (okres Tachov) a Hracholusky (okres Plzeň-sever).

Vzhledem k tomu, že data za oblast **vodního hospodářství** nejsou pravidelně k dispozici v regionálním členění, lze situaci v nižších územních celcích hodnotit pouze z pohledu posledního aktuálního zjištění a tím je Cenzus veřejných vodovodů a kanalizací ČR 2002. Hlavním úkolem tohoto šetření bylo především získat kompletní výsledky za **všechny** vodovody, kanalizace a čistírny odpadních vod sloužících pro veřejnou potřebu.

Délka vodovodní sítě v Plzeňském kraji v roce 2005 měřila 3 627 km. Oproti roku 2000 vzrostla o 42,9%. Podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů v roce 2005 činil 81,2%. V regionu bylo v roce 2005 vyrobeno 34 190 tis. m³ pitné vody, což je o 10,5% méně než v roce 2000. Fakturovaná voda

pro domácnosti činila 16 683 tis. m³, což je o 4,2% méně než v roce 2000. Výše vodného propočtená v mil.Kč se zvedla za sledované období o 34,7% (na 578 mil.Kč). V regionální členění, vycházíme-li z dat k 31.12.2001 (Cenzus veřejných vodovodů a kanalizací ČR 2002) nejvíce pitné vody bylo vyrobeno v krajském městě Plzni (46%) a v okrese Klatovy (17%). Obdobná situace je i u množství vody fakturované pro domácnosti.

Tab. 2.5.1.3 Vodovody a kanalizace podle okresů za rok 2001

Zdroj : Cenzus veřejných vodovodů a kanalizací ČR 2002

	Voda (tis. m ³)			Specifická potřeba vody na 1 obyvatele v domácnosti na 1 den (l)	Vypouštěné odpadní vody do kanalizace (tis.m ³)	Čištěné odpadní vody bez srážkových vod (tis. m ³)	Podíl čistěných odpadních vod (%)
	vyrobená pitná	fakturovaná celkem	z toho pro domácnosti				
Plzeňský kraj	37 934	28 028	16 898	103,7	31 402	28 622	91,1
v tom okresy :							
Domažlice	2 807	2 225	1 593	110,9	3 813	2 851	74,8
Klatovy	6 413	4 712	2 691	99,5	5 636	4 840	85,9
Plzeň-město	17 262	13 185	7 314	121,9	14 215	14 215	100,0
Plzeň-jih	1 761	1 605	1 019	82,7	1 775	1 404	79,1
Plzeň-sever	2 851	2 069	1 673	81,9	1 718	1 637	95,3
Rokycany	3 341	1 949	1 244	95,4	2 131	1 617	75,8
Tachov	3 499	2 283	1 364	86,4	2 114	2 058	97,4

V rámci Cenzu veřejných vodovodů a kanalizací ČR 2002 byly propočítány za nižší územní celky i relativní ukazatele. Jedním z nich je i specifická potřeba vody v litrech na 1 obyvatele v domácnosti na 1 den. V retrospektivě zaznamenal tento ukazatel v roce 2005 za kraj od roku 2000 nárůst o 6,7% . Z údajů cenzu a regionálního srovnání nejvyšší specifická potřeba vody na 1 obyvatele v domácnosti a 1 den byla zaznamenána v okresech Plzeň-město (121,9 l) a Domažlice (110,9 l), naopak nejnižší v okrese Plzeň-sever. Poměrně vysokou hodnotu ukazatele vykazuje i okres Klatovy (téměř 100 l/1 obyvatel/1 den).

Podle velikostních skupin obcí největší množství vyrobené vody, eliminujeme-li město Plzeň, bylo v obcích od 1 tis. do 10 tis. obyvatel (s největší četností v intervalu 2 až 5 tis. obyvatel). Odlišná situace nastává u fakturované ceny pro domácnosti. Interval velikostní skupiny obcí 2 až 5 tis. obyvatel zůstává, ale vyšší četnost se přesouvá do intervalu 10 až 50 tis. obyvatel (bez města Plzně).

Největšími zdroji **odpadních vod** jsou města a obce. Za rok 2005 je v Plzeňském kraji délka kanalizační sítě 2 227 km tj. o 109,3% více než v roce 2000. Množství vypouštěných odpadních vod do kanalizace v roce 2005 dosáhlo výše 34 352 tis. m³ tj. o 9,7% více než v roce 2000. Podíl čistěných odpadních vod však klesl od roku 2000 o 9,2 procentního bodu. Během pětiletého období také docházelo k lepšímu využití kapacity čističek odpadních vod (dále jen ČOV) (zlepšení o 12,2 procentního bodu). Největší množství vypouštěných odpadních vod do kanalizace zaznamenal okres Plzeň-město a po něm okresy Klatovy a Domažlice. Stejná situace nastává i v čištění odpadních vod (bez srážkových). Podíl čistěných odpadních vod v % je nejvyšší v Plzni-městě, Tachově a Plzni-severu. Podle velikostních skupin obcí lze konstatovat, že s velikostí obce roste i podíl čistěných odpadních vod.

Na veřejnou kanalizaci bylo v roce 2005 napojeno 77,6% obyvatel (tj. nárůst od roku 2000 o 6,8 procentních bodů). Z údajů cenzu vyplývá, že nejvyšší podíl obyvatel v domech napojených na veřejnou kanalizaci z regionálního pohledu zaznamenal okres Plzeň-město (99,5%) a nejnižší Plzeň-sever (53,4%). Pokud se jedná o podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV pak nejvyšší podíl je v Plzni-městě (99,2%) a Tachově (73,6%). Nejméně domů napojených na veřejnou kanalizaci s ČOV je v okrese Plzeň-jih a Domažlice (cca 46%).

Současná situace v **odpadovém hospodářství** je charakteristická poměrně značným množstvím vznikajícího odpadu a relativně malým využitím odpadu jako zdroje druhotných surovin a energie. Celková produkce v posledním pětiletém období značně klesá od 2,9 mil.t v roce 2000 na 2,0 mil.t v roce 2005. Z celkově vyprodukovaného odpadu v Plzeňském kraji bylo předmětem nakládání 62% odpadu. Nejvíce využívaným způsobem likvidace odpadů v roce 2005 bylo skládkování a recyklace (23% produkovaného odpadu). Zvláštní kategorií jsou odpady nebezpečné, jejichž podíl z celkového objemu odpadů, se kterými bylo jakýmkoli způsobem nakládáno činí 2,3%. Ve vybraných odvětvích národního hospodářství se ukazuje největším producentem odpadů odvětví průmyslu (zejména potravinářský a kovovýroba), stavebnictví (57,2%) a energetika (13,8%). V odpadovém hospodářství vedle produkovaného odpadu vybraných odvětví

je v zákoně o odpadech definována i kategorie komunálního odpadu. Tohoto odpadu bylo v roce 2005 v Plzeňském kraji vyprodukováno 157 tis.t. Větší část připadla na běžný svoz odpadu (70%).

K odstraňování odpadů slouží v regionu skládky Chotíkov (ORP Nýřany), Vysoká u Dobřan (ORP Stod), Němčičky u Rokycan (ORP Rokycany), Štěpánovice (ORP Klatovy), Černošín a Kladruby (ORP Stříbro) a Lazce (ORP Horšovský Týn). Se způsobem likvidace odpadu formou recyklace souvisí i zřizování recyklačních středisek stavebních odpadů (ORP Blovice, Stod, Stříbro a Tachov). Se zlepšováním kvality životního prostředí souvisí i ekologicky šetrné odpadové hospodářství.

Na území Plzeňského kraje sek 31.12.2005 nacházel 1 **národní park** (část), 4 **chráněné krajinné oblasti** a 175 **maloplošných chráněných území**. Z celkové rozlohy regionu zaujímají cca 16,8% plochy. Z regionálního pohledu na předním místě v kraji stojí okres Klatovy, kde 34,3% území spadá do kategorie zvláště chráněných území.

2.5.1.4 Chráněná území podle okresů k 31. 12. 2005

Pramen: Agentura ochrany přírody a krajiny

	Národní parky ¹⁾		Chráněné krajinné oblasti		Maloplošná chráněná území celkem		v tom					
	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)	národní přírodní památky		národní přírodní rezervace		přírodní památky a rezervace	
							Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)	Počet	Rozloha (ha)
Plzeňský kraj	1	34 476	4	83 853	175	8 710	5	227	6	787	164	7697
v tom okresy:												
Domažlice	-	-	1	22 369	25	741	-	-	1	327	24	414
Klatovy	1	34 476	1	26 071	51	6 111	2	6	2	254	47	5 851
Plzeň-město	-	-	-	-	6	66	-	-	-	-	6	66
Plzeň-jih	-	-	-	-	21	205	-	-	1	26	20	179
Plzeň-sever	-	-	1	1 091	20	575	1	68	-	-	19	507
Rokycany	-	-	1	8 283	24	504	1	74	2	180	21	250
Tachov	-	-	2	26 040	31	509	1	79	-	-	30	430

¹⁾ rozloha zjištěna metodou GIS

²⁾ počet chráněných území za kraj nemusí odpovídat součtu za okresy, neboť MCHÚ se rozkládají na území více okresů

Nejkrásnější a nejcennější partie Šumavy zahrnuje Národní park Šumava, který spolu s chráněnou krajinnou oblastí Šumava a Národním parkem Bavorský les tvoří jedinečný přírodní celek, který v roce 1990 vyhlásilo UNESCO za mezinárodně uznávanou biosferickou rezervaci. Národní park Šumava (část Plzeňského kraje) se rozkládá na 34,5 tis.ha a jeho úkolem je ochrana a uchovávání nejcennějších lokalit s původní divokou přírodou, jedinečnými a ohroženými ekosystémy (rašelinště, ledovcová jezera, původní porosty aj.). Národní park je také jedinečný a nezaměnitelný svoji florou a faunou.

Z celkové plochy kraje pokrývají 11% čtyři **chráněné krajinné oblasti**. Konkrétně se jedná o CHKO Šumava (část o rozloze 26 tis.ha), CHKO Křivoklátsko (komplex smíšených a listnatých lesů na středním toku Berounky, zasahující do dvou plzeňských okresů a to Plzeň-sever a Rokycany), CHKO Slavkovský les-část (v okrese Tachov). V roce 2005 byl vyhlášen CHKO Český les. Pohří, které se nachází z větší části v Plzeňském kraji a tvoří přirozenou hranici mezi ČR a SRN (okresy Domažlice a Tachov). V Plzeňském kraji se nachází také 175 maloplošných zvláště chráněných území, převážnou část jich tvoří přírodní památky a přírodní rezervace. V okrese Domažlice leží národní přírodní rezervace Čerchovské hvozdy s výskytem zvláště chráněných druhů živočichů a rostlin, v okrese Klatovy jmenujme národní přírodní památku Americká zahrada s výskytem dřevin amerického původu, Bílá stráž s hlubokým údolím a pralesovitým porostem, ledovcová jezera Černé a Čertovo a botanická lokalita Pastviště u Finů. Zajímavý je smíšený pralesovitý porost v národní přírodní rezervaci Chejlava v okrese Plzeň-jih. V okrese Plzeň-sever je zajímavá národní přírodní památka Odlezelské jezero. Dvě národní přírodní rezervace nalezneme v okrese Rokycany a to Chlumská stráž s výskytem smíšeného porostu s tisem červeným, Kohoutov se starým bukovým porostem a národní přírodní památku Vosek. A konečně v okrese Tachov se nalézá národní přírodní památka

Na požárech s nížinným rašeliništěm a výskytem tetřívka obecného. V rámci chráněných území se sledují i ptačí oblasti. V Plzeňském kraji se jedná o dvě území a to oblast Křivoklátska a NP Šumava. Vzhledem k tomu, že ne všechna data z oblasti životního prostředí jsou za rok 2005 k dispozici, uvádíme zde poslední dosažitelné údaje a to rok 2004. V tomto roce dosáhl objem investic na ochranu životního prostředí za podniky sídlící v Plzeňském kraji 786,9 mil.Kč, což znamená pokles proti roku 2000 o 1,3%, avšak proti předchozímu roku (2003) nárůst o 28,8%. Z hlediska struktury pořízených investic bylo nejvíce finančních prostředků vloženo do oblastí nakládání s odpadními vodami a ochrany ovzduší a klimatu.

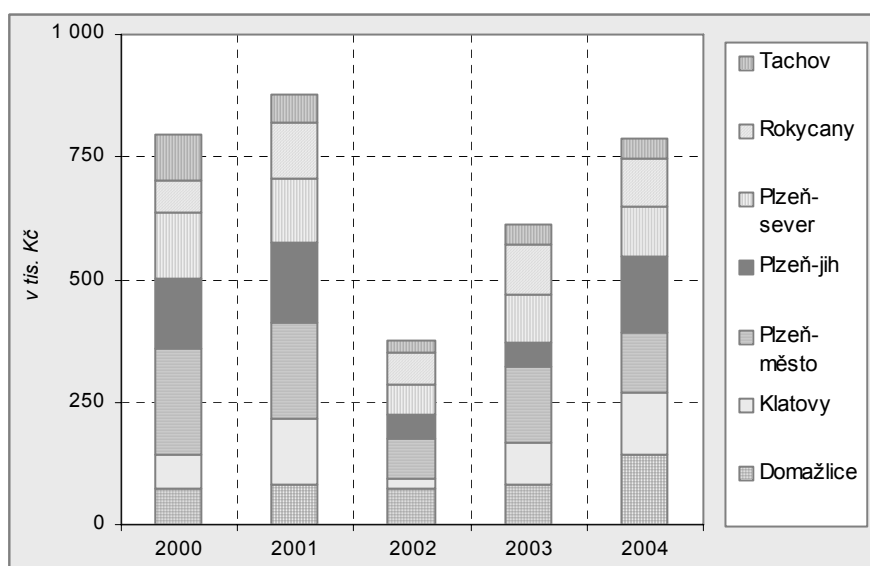
Tab. 2.5.1.5 Náklady na pořízené investice na ochranu životního prostředí v letech 2000-2004

	Náklady na pořízené investice celkem	v tom			
		ochrana ovzduší a klimatu	nakládání s odpadními vodami	nakládání s odpady	ostatní investice na ochranu životního prostředí
Plzeňský kraj	3 448 849	1 214 325	1 678 816	437 339	118 369
v tom okresy :					
Domažlice	457 813	205 508	214 306	21 587	16 412
Klatovy	434 676	186 486	107 302	109 943	30 945
Plzeň-město	768 890	220 809	387 939	129 881	30 261
Plzeň-jih	560 632	123 182	378 386	43 903	15 161
Plzeň-sever	524 083	189 704	304 381	15 939	14 059
Rokycany	444 484	132 330	222 107	82 015	8 032
Tachov	258 271	156 306	64 395	34 071	3 499

V retrospektivě pětiletého období bylo vynaloženo v podnicích, sídlících v Plzeňském kraji na pořízení enviromentálních investic 3 448,8 mil.Kč. Nejvyšší objem pořízených investic na ochranu životního prostředí v regionálním členění připadl na okres Plzeň-město (22,2%). Dále ve větší míře investovaly do životního prostředí podniky, sídlící v okresech Plzeň-jih (16%) a Plzeň-sever (15%). Největší objem finančních prostředků byl vynaložen do nakládání s odpadními vodami (kanalizace a budování ČOV) zejména v podnicích okresu Plzeň-město, Plzeň-jih a Plzeň-sever.

Neinvestiční náklady enviromentálního charakteru dosáhly v roce 2004 částky 1 314,9 mil.Kč, z toho 70% směřovalo do okresu Plzeň-město a další vyšší částka (13%) do okresu Klatovy. Nejnižší objem finančních prostředků byl vynaložen pro okres Rokycany (necelá 2%). Z hlediska struktury poskytovaných finančních prostředků v okrese Plzeň-město směřovaly do oblastí nakládání s odpadními vodami (38%) a odpady (47%), v okrese Klatovy zejména do ochrany ovzduší a klimatu (53%) a též nakládání s odpady (42%). Neinvestiční náklady enviromentálního charakteru představovaly v roce 2004 ze 77% náklady zařazené do kategorie vnitřních tj. náklady vynaložené ve vlastní režii, mzdy, spotřeba materiálu a energie apod.

Graf 2.5.1 – Investice na ochranu životního prostředí podle okresů

2.5.2 Infrastruktura

Úroveň technické vybavenosti v Plzeňském kraji a jeho územních celcích procházela od roku 2000 ve většině oblastí příznivým vývojem. V převážné části správních obvodů ORP jsou obce vybaveny **veřejným vodovodem**. Výjimkou jsou SO ORP Horšovský Týn, Přeštice a Stod, kde je vybavena veřejným vodovodem zhruba polovina obcí a SO ORP Nepomuk, kde je veřejný vodovod jen asi u třetiny obcí.

Od roku 2000 mírně vzrostl podíl obcí vybavených **kanalizací s napojením na ČOV** (o 3,2 procentního bodu). Největší vybavenost tímto druhem kanalizace byla zaznamenána ve SO ORP Plzeň, Stříbro a Tachov, nejmenší naopak v Nepomuku, Blovicích a Horažďovicích. Z retrospektivního pohledu se od roku 2000 podíl obcí napojených na kanalizaci s ČOV zvýšil nejvíce ve SO ORP Kralovice a Plzeň.

K výraznému zvýšení došlo u **plynofikace**. Od roku 2000 stoupl podíl obcí vybavených plynem ze sítě v rámci kraje o 16,6 procentních bodů. V jednotlivých SO ORP byla však situace odlišná. Ve SO ORP Domažlice a Blovice vzrostl podíl plynofikovaných obcí o více jak 30 procentních bodů, v Horažďovicích, Horšovském Týně, Kralovicích a Nýřanech se nárůst pohyboval v intervalu 20-30 procentních bodů, v Klatovech, Přešticích a Stodě (nárůst v intervalu 10-20 procentních bodů) a ve zbývajících SO ORP zvýšení podílu do 10 procentních bodů. SO ORP Tachov zůstal plynofikován na úrovni roku 2000.

Tab. 2.5.2.1 Technická infrastruktura podle správních obvodů ORP

	Podíl obcí vybavených (%)					
	kanalizací s napojením na ČOV			plynem ze sítě		
	2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 (procentní body)	2000	2005	rozdíl 2005 - 2000 (procentní body)
Plzeňský kraj	28,1	31,3	3,2	28,9	45,5	16,6
v tom správní obvody:						
Blovice	15,8	15,8	0,0	21,1	52,6	31,6
Domažlice	25,9	31,0	5,2	20,7	58,6	37,9
Horažďovice	15,0	15,0	0,0	15,0	35,0	20,0
Horšovský Týn	11,1	16,7	5,6	38,9	61,1	22,2
Klatovy	25,0	25,0	0,0	36,4	47,7	11,4
Kralovice	13,6	22,7	9,1	11,4	40,9	29,5
Nepomuk	11,5	11,5	0,0	23,1	30,8	7,7
Nýřany	31,5	40,7	9,3	37,0	61,1	24,1
Plzeň	53,3	66,7	13,3	80,0	86,7	6,7
Přeštice	36,7	36,7	0,0	26,7	36,7	10,0
Rokycany	20,6	20,6	0,0	32,4	36,8	4,4
Stod	20,8	20,8	0,0	41,7	58,3	16,7
Stříbro	58,3	62,5	4,2	20,8	29,2	8,3
Sušice	33,3	33,3	0,0	6,7	10,0	3,3
Tachov	70,4	70,4	0,0	48,1	48,1	0,0

Poštovním úřadem či **střediskem** je vybaveno 46% obcí v Plzeňském kraji. Nejvyšší podíl má zcela pochopitelně SO ORP Plzeň, neboť zahrnuje mimo jiné i statutární město Plzeň. Téměř polovina obcí s poštovním úřadem či střediskem je ve SO ORP Klatovy, Nýřany, Sušice a Tachov. Nejnižší podíl těchto obcí je ve správním obvodě ORP Blovice (26,3%) a Stříbro (29,2%).

V oblasti **zdravotnictví** (eliminujeme-li Plzeň) nejvíce obcí (30-40%) se zařízením zdravotní péče pro dospělé je ve SO ORP Kralovice, Nýřany a Sušice. V pediatrii se podíl obcí s vybavením tímto druhem zařízení přesouvá (kromě SO ORP Nýřany a Sušice) do SO ORP Horšovský Týn, Stod, Stříbro a Tachov. Téměř pětina obcí vybavených zařízeními stomatologické péče patří do SO ORP Klatovy, Nýřany a Sušice.

V resortu **školství** jde o srovnání vybavenosti obcí předškolními zařízeními a základními školami. Téměř 60% předškolních zařízení (kromě Plzně) je v obcích ve SO ORP Tachov. U většiny správních obvodů se vybavenost předškolními zařízeními (MŠ) pohybuje v intervalu 30-40%. Nejnižší podíl obcí s tímto typem předškolního zařízení má SO ORP Horažďovice.

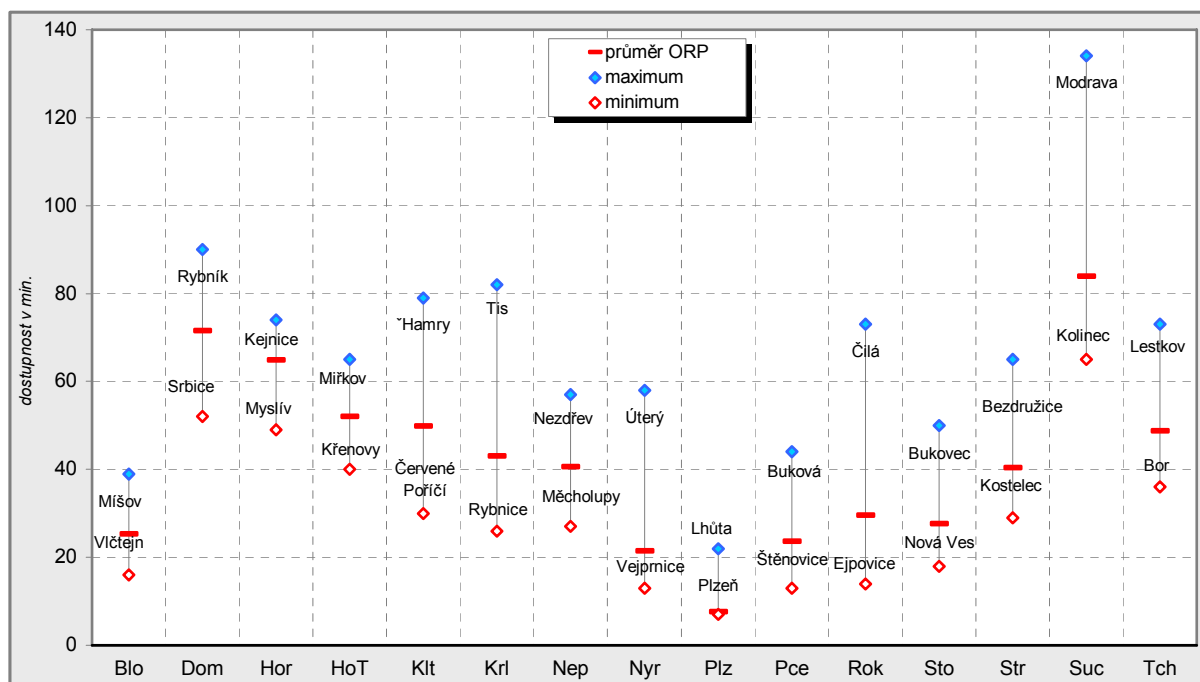
Úroveň vybavenosti obcí v kulturní oblasti nejvíce dokumentuje rozšíření výpůjčních středisek **veřejných knihoven**. V Plzeňském kraji se pohybuje podíl obcí vybavených veřejnou knihovnou vč. poboček kolem 77%. Nejvyššího podílu dosahuje SO ORP Rokycany (88,2%). Z dalších SO ORP, které výrazně přesahují krajský průměr jmenujme alespoň Horšovský Týn, Nepomuk a Stod. Ostatní SO ORP se ve vybavenosti obcí veřejnou knihovnou (vč.poboček) pohybují kolem 70%.

Nejrozšířenějšími zařízeními v obcích pro veřejnou **sportovní činnost** jsou hřiště a tělocvičny. Více jak 70% obcí s udržovaným hřištěm pro veřejnost mají ve SO ORP Horšovský Týn, Plzeň a Tachov. Podíly ostatních správních obvodů se pohybují kolem poloviny obcí. Nejmenší podíl vybavenosti obcí hřištěm i pro veřejnost má SO ORP Stod a Nepomuk (42%). Využití tělocvičny pro veřejnost vykazuje téměř ve všech SO ORP (mimo Plzeň) asi jedna třetina obcí.

2.5.3 Dopravní dostupnost, poloha vzhledem k rozvojovým osám a oblastem

Poloha centra kraje, statutárního města Plzně, ležícího na spojnici Praha-Norimberk determinuje do určité míry **dopravní dostupnost** jednotlivých územních celků ke krajskému městu. Významná je i poloha Plzně a Prahy. Vysoká koncentrace obyvatelstva, výkonnost ekonomiky, sociální úroveň, zvyšující se koncentrace obchodu a služeb do centra kraje a v neposlední řadě i vysoká atraktivita pro zahraniční investory, to vše dává městu Plzni charakter regionální průmyslové zóny s dopravně dostupným umístěním jihozápadně od města při dálnici D5 (Nýřany, Líně a Dobřany). Nejvzdálenějším správním obvodem je SO ORP Sušice. Z obce Modrava, která leží téměř na rozhraní dvou krajů Jihočeského a Plzeňského trvá nejkratší cesta dvě a čtvrt hodiny (106 km). Většina obcí Plzeňského kraje je vzdálena od centra kraje do 100 km. Nejbližší krajskému městu jsou obce ze správních obvodů ORP Rokycany, Blovice, Přeštice, Stod a Nýřany, obklopující město Plzeň.

Graf 2.5.2 – Dostupnost krajského města Plzeň podle SO ORP

Usnesením vlády ČR č. 561 ze dne 17.5.2006 byl schválen dokument „Politika územního rozvoje ČR“. Tato strategie jako nástroj územního plánování vymezuje mimo jiné i oblasti se zvýšenými požadavky na změny v územním plánování v důsledku aktivit celostátního a mezinárodního významu tzv. **rozvojové oblasti** (12) a **rozvojové osy** (11), které jsou pak vymezeny správním obvodem ORP s vazbou na významné dopravní spojení. Jednou z navrhovaných priorit je i zlepšení dopravní dostupnosti zejména uvnitř rozvojových oblastí.

Rozvojovou oblastí v Plzeňském kraji byla navržena oblast označena jako **OB5** a vymezena územím ORP Nýřany, Plzeň, Přeštice a Stod, správních obvodů, ležících v přímé blízkosti krajského města s vysokou hustotou obyvatelstva a silnou koncentrací ekonomických aktivit. Rozvoj této oblasti je umocněn i dokončením dálnice D5, která spojuje Prahu s Norimberkem (SRN). Úkoly vyplývající pro územní plánování v této rozvojové oblasti jsou rozšiřování a zkvalitňování systému veřejné dopravy a podpora rozvoje cestovního ruchu.

Krajem prochází jedna **rozvojová osa**, která přesahuje rámec regionu, označovaná jako **OS1** Praha-Plzeň-hranice ČR. Tato rozvojová osa přechází ze SO ORP Hořovice (Středočeský kraj) do Plzeňského kraje a dále pokračuje (kromě rozvojové oblasti) přes SO ORP Rokycany, Stříbro a Tachov. Jedná se o dopravní spojení (dálnice D5) ČR se západní Evropou. Jedním z předpokladů pro lepší dostupnost území a zkvalitnění dopravní infrastruktury je i modernizace hlavních železničních tratí (tzv. koridorů) podle evropských parametrů. Plzeňským krajem a jeho SO ORP prochází III. tranzitní železniční koridor Praha-Plzeň-Cheb.

Podobně jako lze hodnotit polohu kraje a jeho územních celků z hlediska rozvojového potenciálu, jiným hlediskem je z pohledu **urbanistického**, který je vázán na ekonomický rozvoj a s tím úzce související spojení s vývojem demografickým. **Urbanizační oblasti** představují města a jejich okolí s intenzivním osídlením, vysokou koncentrací lidských aktivit a obyvatelstva, **urbanizační osy** pak jejich spojnice, vedoucí po dopravních osách. Problémem Plzeňského kraje je relativní absence velkých center osídlení. Po krajském městě Plzni, je dalším větším centrem osídlení město Klatovy (cca 23 tis. obyvatel). Počet obyvatel dalších okresních měst se pohybuje v rozmezí 11 až 14 tis. obyvatel. Z tohoto pohledu lze polohu kraje a jeho územních celků hodnotit příznivě ve SO ORP Nýřany, Přeštice, Rokycany, Stod a Stříbro. Jedná se o centra osídlení buď v těsné blízkosti Plzně, nebo o jejich výhodnou polohu podél komunikací (dálnice, silnice, železnice).